II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESLUIT VAN DE COMMISSIE

van 16 april 1985

houdende beëindiging van de anti-subsidieprocedure betreffende de invoer van sojaschroot van oorsprong uit Brazilië

(85/233/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gezien Verordening (EEG) nr. 2176/84 van de Raad van 23 juli 1984 betreffende beschermende maatregelen tegen invoer met dumping of subsidiëring uit landen die geen lid zijn van de Europese Economische Gemeenschap (1), inzonderheid op artikel 9,

Na overleg in het kader van het in de genoemde verordening bedoelde Raadgevend Comité,

Overwegende hetgeen volgt :

A. Procedure

1. In januari 1984 heeft de Commissie een klacht ontvangen, ingediend door de „Fédération de l'industrie de l'huilerie de la CEE" — Fediol (Bond van de olie-industrie in de Europese Economische Gemeenschap) namens de producenten van sojaschroot die vrijwel de gehele communautaire produktie van dit produkt voor hun rekening nemen. De klacht bevatte voldoende geacht bewijsmateriaal aangaande de toepassing van subsidiepraktijken en daaruit voortvloeiende aanzienlijke schade om inleiding van een procedure te rechtvaardigen.

   Bijgevolg heeft de Commissie met een bericht in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* (2) de uitbreiding aangekondigd van de anti-subsidieprocedure betreffende de invoer in de Gemeenschap van sojaschroot, van oorsprong uit Argentinië, tot de invoer van dit produkt van oorsprong uit Brazilië en heeft zij een aanvang gemaakt met een onderzoek. Het betrokken produkt valt onder post ex 23.04 B van het gemeenschappelijk douanetarief, overeenkomend met NIMEXE-code 23.04-40.

2. De Commissie heeft de importeurs waarvan bekend is dat ze bij deze invoer betrokken zijn, de vertegenwoordigers van het land van uitvoer en de indieners van de klacht daarvan officieel in kennis gesteld evenals een aantal exporteurs, waarvan het representatieve karakter zowel door de Braziliaanse autoriteiten als door Fediol werd erkend, en wel de volgende acht ondernemingen :

   — Ceval Agro Industrial SA,
   — Industrial e Comercial Brasileira SA,
   — Cargill Agrícola SA,
   — Refinadora de Óleos Brasil SA,
   — Anderson Clayton SA,
   — Companhia Brasileira de Óleos e Derivados,
   — Granol Indústria, Comércio e Exportação SA,
   — Indústrias de Óleos Pacaembu SA.

   De Commissie heeft de Braziliaanse Regering en de rechtstreeks belanghebbende partijen in de gelegenheid gesteld hun standpunt schriftelijk bekend te maken en mondeling toe te lichten.

   De Braziliaanse Regering, de acht bovengenoemde exporteurs, alle producenten in de Gemeenschap en een aantal importeurs hebben hun standpunt en hun gedetailleerde opmerkingen kenbaar gemaakt.

(1) PB nr. L 201 van 30. 7. 1984, blz. 1.
(2) PB nr. C 76 van 17. 3. 1984, blz. 13.

3. De Commissie heeft alle inlichtingen die zij voor de vaststelling van subsidiepraktijken en van schade nodig achtte, verzameld en geverifieerd en zij heeft ten kantore van de communautaire producenten een onderzoek ingesteld. Zij heeft eveneens in Brazilië ter plaatse een onderzoek verricht en de gegevens geverifieerd die haar door vier exporteurs, te weten Ceval Agro Industrial SA, Industrial e Comercial Brasileira SA, Cargill Agrícola SA en Refinadora de Óleos Brasil SA, werden verstrekt. Het onderzoek betrof de periode van 1 januari 1983 tot 31 december 1983.

B. Subsidies

4. In de klacht van Fediol wordt aangevoerd dat de volgende negen subsidiepraktijken worden toegepast :

— preferentiële financiering van de uitvoer van sojaschroot ;

— fiscale voordelen met betrekking tot termijntransacties op buitenlandse markten ;

— preferentiële financiering van de opslag van sojabonen ;

— preferentiële financiering van de invoer van sojabonen ;

— preferentiële financiering van de uitvoer door middel van het programma „Proex" ;

— preferentiële financiering van de uitvoer van sojaolie ;

— vrijstelling van inkomstenbelasting op de winst over de uitvoer van sojaolie ;

— differentiële belastingen op de uitvoer van de produkten van de sojagroep ;

— belemmeringen voor de uitvoer van sojabonen.

5. *Prefentiële financiering van de uitvoer van sojaschroot*

5.1. Fediol voert aan dat voor de Braziliaanse uitvoer van sojaschroot preferentiële financieringen worden verleend krachtens resolutie nr. 674 van 21 januari 1981 van de Centrale Bank van Brazilië, waarin de voorschriften op het gebied van exportfinanciering zijn vervat.

5.2. Uit de bestudering van deze resolutie door de Commissie blijkt dat de Braziliaanse exporteurs van sojaschroot tijdens de periode van onderzoek, dat wil zeggen het jaar 1983, konden profiteren van leningen uit de Braziliaanse Schatkist. Deze leningen hadden tot doel het bedrijfskapitaal van deze exporteurs te financieren. Zij hadden een maximumlooptijd van één jaar en waren beperkt tot 7 % van de fob-waarde van de uitvoer van elke onderneming. De rente op deze leningen was 40 % tot 9 juni 1983 en 60 % vanaf 10 juni 1983. De leningen werden toegekend via het bankwezen. De rente voor herfinanciering bij de Centrale Bank van Brazilië bedroeg in 1983 respectievelijk 36 % en 56 %.

5.3. Ten einde vast te stellen of deze financiering een subsidie-element inhoudt, dient te worden nagegaan of de betrokken overheidsmaatregelen een financiële bijdrage van de Staat omvatten. De betrokken leningen worden toegekend krachtens resolutie nr. 674 en komen ten laste van de Braziliaanse Schatkist. De rente voor herfinanciering bij de Centrale Bank van Brazilië door de banken die het programma voor rekening van de Staat beheren, is namelijk geringer dan de waardestijging van de aanpasbare obligaties van de Schatkist die de door de Braziliaanse Staat te betalen rente vertegenwoordigt en in 1983 156,6 % bedroeg. De toekenning door de Braziliaanse Regering van leningen krachtens deze resolutie vormt dus een exportsubsidie voor sojaschroot.

5.4. Om de omvang van de aldus toegekende subsidie te bepalen, dient men zich op twee criteria te baseren, te weten de kosten voor de Schatkist en het voordeel voor de begunstigde. Het is duidelijk dat in het geval waarin het verkregen voordeel lager zou zijn dan de kosten voor de Schatkist, alleen dit lagere bedrag eventueel voor een compenserend recht in aanmerking zou moeten worden genomen. Voor de Schatkist zijn de kosten van de subsidie gelijk aan het verschil tussen de door de Schatkist te betalen rente en de volgens het subsidieprogramma beschikbare preferentiële rente : dit betekent in het onderhavige geval de rente voor herfinanciering door de banken bij de Centrale Bank.

5.5. Uitgaande van de aanpasbare obligaties bedroeg de door de Braziliaanse Schatkist te betalen rente, als bovenvermeld, 156,6 % voor het jaar 1983. De Braziliaanse Regering voerde echter aan dat de exporteurs alternatieve financieringsmogelijkheden tegen gunstigere tarieven hadden. Zij onderstreept in het bijzonder dat het disconto van de Banco do Brasil, dat in dezelfde periode van 78,9 % tot 101,22 % varieerde, duidelijk onder de waardestijging van de aanpasbare obligaties lag en dat derhalve, in de veronderstelling dat de exporteurs zich bij de Banco do Brasil kunnen financieren, het door hen verkregen voordeel op basis van deze discontovoet zou moeten worden beoordeeld.

De Commissie heeft de gegrondheid van deze redenering nagegaan. Zij constateerde dat de Banco do Brasil zeer nauwe bindingen heeft met de Braziliaanse Staat, aangezien deze de leidinggevende personen benoemt en over de meerderheid van het kapitaal beschikt. Bovendien deelt het IMF de Banco do Brasil in bij de monetaire autoriteiten van het land en niet bij de vrije kredietmarkt.

Onder deze omstandigheden beschikt de Commissie over geen enkel gegeven dat haar zou kunnen doen aannemen dat de discontovoet van de Banco do Brasil representatief is voor de marktrente. Haar aarzeling wordt gestaafd door het feit dat dit disconto duidelijk lager is dan de in het algemeen op de markt voor de financiering van bedrijfskapitalen geldende rente, dat wil zeggen 261,1 % in 1983.

De Commissie heeft derhalve het bedrag van de subsidie die door middel van dit programma tijdens de periode van onderzoek werd verleend, berekend door het verschil tussen de procentuele waardestijging van de aanpasbare obligaties en de gewogen gemiddelde preferentiële rente voor herfinanciering van de banken bij de Centrale Bank te vermenigvuldigen met het percentage van de waarde van de uitvoer van sojaschroot waarvoor deze preferentiële financiering kan worden toegekend, dat wil zeggen 7 %. Het bedrag van de aldus berekende subsidie bedraagt 7,66 % van de fob-waarde van de uitvoer.

5.6. De Commissie heeft echter vastgesteld dat blijkens communiqué nr. 60 van 14 september 1983 van het Departement van buitenlandse handel van de Banco do Brasil (Cacex) de uitvoer van sojaschroot met ingang van die datum niet meer voor deze preferentiële financiering in aanmerking komt.

Bovendien werd resolutie nr. 674 met ingang van 2 januari 1984 vervangen door resolutie nr. 882 van 21 december 1983, welke niet van toepassing is op sojaschroot. Bepaald werd dat de rente voor de aldus verstrekte leningen voortaan gelijk is aan die van de aanpasbare obligaties, vermeerderd met 3 %.

De Commissie stelde derhalve vast dat de producenten van sojaschroot met ingang van 14 september 1983 geen gebruik meer hebben kunnen maken van nieuwe financieringen die uit hoofde van voornoemde resoluties werden toegekend en met ingang van die datum op normale commerciële leningen beroep moesten doen.

5.7. Samenvattend werd voor de uitvoer van sojaschroot in 1983 door middel van de krachtens resolutie nr. 674 verleende preferentiële financieringen een subsidie verleend die 7,66 % van de fob-waarde bedroeg. Sedert 14 september 1983 werd echter aan de exporteurs van sojaschroot geen enkele nieuwe preferentiële lening van deze aard toegekend.

6. *Fiscale voordelen met betrekking tot termijntransacties op buitenlandse markten*

6.1. In de klacht van de bedrijfstak in de Gemeenschap wordt aangevoerd dat de Braziliaanse Regering uit hoofde van wetsdecreet nr. 1418 van 3 september 1975 de door sojavermalende ondernemingen behaalde winst op beurstransacties op termijn, de zogeheten hedgingtransacties, die op buitenlandse markten worden ingevoerd, vrijstelt van inkomstenbelasting.

6.2. De Commissie stelde vast dat de exporterende ondernemingen door de Centrale Bank van Brazilië tot het uitvoeren van hedging-transacties op buitenlandse markten kunnen worden gemachtigd. Volgens wetsdecreet nr. 1418 van 3 september 1975 mogen deze ondernemingen de over de hedging-transacties gemaakte winst aftrekken van hun in 1983 verworven en tegen een tarief van 30 % belaste inkomen.

In richtlijn „Portaria" nr. 18 van 12 januari 1979 van het Braziliaanse Ministerie van Financiën wordt nader bepaald dat de winst die van de inkomstenbelasting kan worden vrijgesteld, wordt gevormd door het jaarlijks naar Brazilië overgemaakte saldo.

Uit de door de Commissie verrichte verificaties blijkt dat de sojavermalende ondernemingen die uitsluitend op de nationale markt werkzaam zijn, geen toegang hebben tot de hedging-transacties op buitenlandse markten en van de bovengenoemde fiscale voordelen niet kunnen profiteren. Onder deze omstandigheden vormt de belastingvrijstelling voor de over hedgingtransacties gemaakte winsten die door de exporteurs naar Brazilië worden teruggesluisd, een exportsubsidie.

6.3. Ter berekening van deze subsidie heeft de Commissie zich gebaseerd op de in bovengenoemde richtlijn nr. 18 omschreven winst over het belastingjaar 1982, daar deze de grondslag vormt voor de berekening van de belastingen in 1983, de door het onderzoek bestreken periode. De subsidie werd berekend door deze winst te vermenigvuldigen met het belastingpercentage, dat wil zeggen 30 %, en het resultaat te delen door de waarde van de in het belastingjaar 1983 gerealiseerde export.

De aldus voor de acht exporteurs waarop het onderzoek betrekking had, berekende gewogen gemiddelde subsidie bedraagt 0,09 % van de fob-waarde van de uitvoer.

7. *Preferentiële financiering van de opslag van sojabonen*

7.1. De bedrijfstak in de Gemeenschap voert aan dat de Braziliaanse Regering de sojavermalende ondernemingen voor de opslag van bonen leningen tegen een preferentiële rente toekent.

7.2. De Commissie heeft geconstateerd dat dergelijke financieringen inderdaad zijn toegekend en dat de feitelijke gegevens van de stelling van Fediol juist zijn. De leningen van de federale regering

(Empréstimo do Governo Federal — EGF) worden toegekend aan landbouwers, coöperaties en industriële bedrijven ter financiering van de bewerking en vooral van de opslag van 27 landbouwbasisprodukten. Het doel van dit programma is gedurende het gehele jaar een geregelde afzet van deze produkten te bevorderen. De leningen die een looptijd van 180 dagen hebben, werden in 1983 tegen een rente van 45 % toegekend, hetgeen een preferentieel tarief is, aangezien zij lager is dan zowel de door de Braziliaanse Schatkist te betalen als de normaal op de markt geldende rente.

7.3. Aangezien deze praktijk geen exportsubsidie is, doet zich de vraag voor of het hier gaat om een andere dan een exportsubsidie, in het algemeen binnenlandse subsidie genoemd. In dit verband dient een reeks criteria in aanmerking te worden genomen.

De indieners van de klacht stellen dat de genoemde praktijk een subsidie voor de produktie van sojaschroot is. De Commissie merkt echter op dat deze praktijk niet gericht is op de financiering van het malen, doch op die van de bewerking en de opslag van de bonen. Men kan zich derhalve afvragen of deze steun voor de produktie van sojaschroot of veeleer voor een eerder stadium wordt toegekend.

Zelfs indien het EGF-programma zou kunnen worden aangemerkt als steun voor de produktie, dan nog zou hier evenwel niet automatisch uit voortvloeien dat het een subsidie is ten aanzien waarvan een compenserend recht kan worden ingesteld, want in het geval van een binnenlandse subsidie geldt als voorwaarde dat deze niet algemeen beschikbaar mag zijn.

Financiële steun van staatswege is altijd een van de voornaamste instrumenten van economisch en sociaal beleid geweest. Voor zover de uitwerking van een dergelijke steun van algemene aard is, heeft er geen concurrentievervalsing plaats op het nationale vlak. Zo leveren maatregelen die als van algemeen belang worden beschouwd, zoals de totstandbrenging of verbetering van nationale stelsels op het gebied van infrastructuur, onderwijs, volksgezondheid of vervoer, niet dergelijke verstorende gevolgen op. Elke concurrentievervalsing houdt in dat er discriminatie bestaat tussen de begunstigden van dergelijke stelsels. In het geval van uitvoersubsidies wordt gediscrimineerd tussen de produktie welke voor de binnenlandse markt en die welke voor uitvoer is bestemd. De binnenlandse subsidies worden daarentegen gekenmerkt door het feit dat met de toekenning ervan wordt beoogd bepaalde ondernemingen te bevoordelen.

De weerslag van maatregelen van algemeen belang op de internationale handel is moeilijk of zelfs onmogelijk vast te stellen, aangezien ze de neiging vertonen om door andere macro-economische factoren te worden gematigd of gecompenseerd, zoals bij voorbeeld de door de betrokken maatregelen beïnvloede wijziging van de wisselkoers of het daardoor beïnvloede belastingniveau. In elk geval zou elke benadering die een maatregel van algemeen belang als subsidie zou beschouwen, absurd zijn, aangezien, door eraan voorbij te gaan dat het beleid van alle moderne Staten in uiteenlopende mate financiële tussenkomsten van staatswege impliceert, het toepassingsgebied van compenserende maatregelen tot grote gebieden van economisch en sociaal beleid zou worden uitgebreid.

7.4. De bedrijfstak in de Gemeenschap voert aan dat de bedoelde 27 basisprodukten tot een specifieke economische sector behoren.

7.5. De Braziliaanse Regering stelde dat het EGF-programma niet specifiek voor de sojasector is bestemd, doch dat het op niet-discriminatoire wijze voor een 27-tal basisprodukten van de landbouwsector beschikbaar is.

7.6. De Commissie heeft vastgesteld dat het EGF-programma niet alle basisprodukten van de landbouwsector omvat. Op de landbouwbasisprodukten die niet op de lijst van de 27 onder het EGF-programma vallende produkten voorkomen, kan de steun voor verwerking en opslag evenwel niet worden toegepast, om redenen die verband houden met hetzij het fysieke karakter van deze produkten, hetzij het feit dat met betrekking tot deze produkten specifieke maatregelen van economisch of commercieel beleid worden toegepast, hetzij de zeer beperkte omvang van de produktie of de uitvoer ervan.

Aangezien alle basisprodukten van de landbouwsector waarvoor een dergelijke steun voor de opslag kan worden verleend, ervoor in aanmerking komen, moet het EGF-programma worden beschouwd als een stelsel dat algemeen toepasselijk is.

Concluderend is de Commissie van mening dat de toekenning van leningen tegen een uniform tarief voor de bewerking en opslag van de bedoelde 27 produkten geen binnenlandse subsidie vormt waarvoor een compenserend recht zou kunnen worden ingesteld, aangezien deze leningen algemeen ter beschikking staan.

8. *Preferentiële financiering van de invoer van sojabonen*

8.1. Fediol is van mening dat de Braziliaanse Regering de sojavermalende industrie voor de financiering van de invoer van bonen leningen tegen een preferentiële rente toekent. Fediol voert aan dat deze preferentiële financieringen ten doel

hebben de produktiekosten van de maalbedrijven te verminderen en aldus de concurrentiepositie van de Braziliaanse ondernemingen bij de uitvoer van sojaschroot te verbeteren.

8.2. De Commissie heeft vastgesteld dat de Banco do Brasil inderdaad een programma voor de financiering van de invoer van produkten in verband met de zogeheten drawback-transacties heeft ingesteld, waarbij de jaarlijkse rente voor deze leningen 54 % bedraagt. De Braziliaanse Regering heeft echter aangetoond dat de laatste voor de invoer van sojabonen toegekende financieringen in augustus 1982 hebben plaatsgevonden, dat wil zeggen vóór de aanvang van de periode van onderzoek. De Commissie heeft bovendien nagegaan dat de Banco do Brasil krachtens het rondschrijven Camio nr. 2436 van 23 november 1982, met ingang van die datum aan deze vorm van financiering een eind heeft gemaakt.

Het blijkt derhalve dat noch tijdens de periode van onderzoek, noch heden ten dage de door Fediol aangevoerde praktijken werden of worden toegepast.

9. *Preferentiële financiering van de uitvoer door middel van het Proex-programma*

9.1. Fediol voert aan dat de Braziliaanse Regering aan de sojavermalende bedrijven financieringen met preferentiële rente toekent krachtens het Programma ter bevordering van de uitvoer (Proex) van de Nationale Bank voor Economische en Sociale Ontwikkeling (BNDES).

9.2. De Commissie heeft vastgesteld dat, in tegenstelling tot hetgeen Fediol aanvoert, soja niet tot de produkten behoort waarop de bij het Proex-programma bedoelde financieringen kunnen worden toegepast.

10. *Preferentiële financiering van de uitvoer van sojaolie*

10.1. Fediol voert aan dat de Braziliaanse exportondernemingen krachtens resolutie nr. 643 van 22 oktober 1980 van de Centrale Bank van Brazilië gebruik kunnen maken van preferentiële leningen voor de uitvoer van sojaolie. De uitvoer van sojaschroot zou onrechtstreeks bij dergelijke leningen baat hebben, daar sojaschroot en sojaolie met elkaar verband houdende produkten zijn die tegelijkertijd uit een zelfde grondstof, te weten sojabonen, worden gewonnen.

10.2. Uit de onderzoekingen die de Commissie heeft verricht is gebleken dat krachtens resolutie nr. 643 inderdaad voor de financiering van de aankoop van voor uitvoer bestemde produkten, waaronder sojaolie, leningen ten behoeve van exporterende handelsondernemingen konden worden verstrekt. In 1983 varieerde de jaarrente op deze leningen van 40 tot 60 %. Dit waren preferentiële rentetarieven, aangezien zij lager waren dan zowel de door de Braziliaanse Schatkist te betalen rente als de normaal op de markt geldende rentetarieven. Elke toegekende lening hield verband met een bepaald uitvoercontract. De Commissie heeft bovendien vastgesteld dat de desbetreffende tekst met ingang van 2 januari 1984 werd vervangen door resolutie nr. 883 van 21 december 1983, waarbij de rente van deze leningen werd afgestemd op die van de aanpasbare staatsobligaties, vermeerderd met een marge van 3 %, hetgeen dus voor de exporteurs van olie geen voordelen meer oplevert.

10.3. Hoewel het duidelijk is dat sojaolie en -schroot produkten zijn die op produktieniveau nauw met elkaar verband houden, stelt de Commissie vast dat het met de toekenning van het betrokken voordeel nagestreefde doel erin bestaat de uitvoer van sojaolie te bevorderen. Bovendien is de hoeveelheid uitgevoerde olie uitdrukkelijk een voorwaarde voor de toekenning ervan. Het betreft dus duidelijk een subsidie die uitsluitend de uitvoer van olie betreft. Weliswaar zou de prijs van het uitgevoerde sojaschroot indirect kunnen worden beïnvloed door de ten behoeve van de uitvoer van olie toegekende subsidie, maar dergelijke mogelijkheden tot indirecte beïnvloeding bestaan voor elke producent waarvan de uitvoer niet is beperkt tot een enkel produkt, zodra een van de produkten wordt gesubsidieerd. Het aantonen en meten van deze invloed is echter in het algemeen onmogelijk. In elk geval leverde het in het onderhavige geval verrichte onderzoek niet de minste aanwijzing op waarmee deze invloed zou kunnen worden aangetoond.

10.4. De in 1983 krachtens resolutie nr. 643 toegekende preferentiële leningen voor de uitvoer van sojaolie worden derhalve niet beschouwd als een subsidie voor de uitvoer van sojaschroot.

11. *Vrijstelling van inkomstenbelasting op de over de uitvoer van sojaolie behaalde winsten*

11.1. Fediol voert aan dat bij wetsdecreet nr. 1598 van 26 december 1977 de over de uitvoer van sojaolie behaalde winsten zijn vrijgesteld van inkomstenbelasting. Volgens Fediol zou het uit deze vrijstelling voortvloeiende voordeel een steunmaatregel voor de vermaling van soja zijn en een subsidie voor de uitvoer van sojaschroot vormen.

11.2. De Braziliaanse Regering bevestigde dat de bedoelde belastingvrijstelling alleen voor sojaolie gold.

11.3. Het is mogelijk dat deze praktijk een subsidie voor de uitvoer van sojaolie vormt. Op grond van de onder punt 10.3 uiteengezette overwegingen is de Commissie echter van mening dat dit voordeel, dat duidelijk alleen tot de uitvoer van de olie beperkt is, geen subsidie voor de uitvoer van sojaschroot vormt.

12. *Differentiële belastingen op de uitvoer van de produkten van de sojagroep*

12.1. Fediol voert aan dat de tarieven van de belasting op het verkeer van goederen die worden toegepast op de uitvoer van de produkten van de sojagroep 13 % bedragen voor de bonen, 11,1 % voor het schroot en 8 % voor de olie en dat deze differentiële belasting een subsidie voor de uitvoer van sojaschroot vormt. De bedrijfstak in de Gemeenschap voert namelijk aan dat bovenbedoelde belastingen tot doel hebben de uitvoer van de bonen te beperken en aldus de Braziliaanse maalbedrijven te verzekeren van een voorziening met grondstoffen tegen lage prijzen. Volgens Fediol verkrijgen deze bedrijven aldus, wat de kostprijs aangaat, een voordeel dat zij bij de uitvoer van sojaschroot naar de Gemeenschap kunnen uitbuiten. De bedrijfstak in de Gemeenschap voert bovendien aan dat de belasting van het schroot tegen een lager tarief dan dat wat op de bonen wordt toegepast, de Braziliaanse exporteurs een extra voordeel verschaft.

12.2. De Commissie heeft geconstateerd dat bovengenoemde belastingen inderdaad tijdens de periode van onderzoek werden toegepast en dat de feitelijke gegevens in de bewering van Fediol juist waren.

12.3. De Commissie is zich bewust van het feit dat het opleggen of wegnemen door de overheid van een nadeel in de buitenlandse handel — met name in de vorm van belastingen of exportbeperkingen — de concurrentie of het handelsverkeer voor het betrokken produkt of voor de produkten in een voorafgaand of volgend stadium kan beïnvloeden.

Men mag echter niet elke vorm van overheidsinterventie, alleen op grond van de werkelijke of potentiële uitwerking daarvan op de concurrentie of het handelsverkeer, aanmerken als een subsidie in de zin van de internationale voorschriften die op dit gebied van toepassing zijn, daar anders het in de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (GATT) gemaakte onderscheid tussen, enerzijds, subsidies en, anderzijds, andere maatregelen die een uitwerking op de concurrentie of het handelsverkeer kunnen hebben, verloren gaat. Het belang van dit onderscheid is gelegen in het feit dat, terwijl artikel VI van de Algemene Overeenkomst de verdragsluitende partijen veroorlooft eenzijdig bepaalde maatregelen ten opzichte van duidelijk omschreven praktijken te treffen, het dit niet doet ten opzichte van andere praktijken, zelfs wanneer deze laatste, bij voorbeeld kwantitatieve beperkingen of belastingen bij in- of bij uitvoer, eveneens tot concurrentie- of handelsdistorsies kunnen voeren.

Op het gebied van internationale handel wordt een subsidie namelijk bovenal gekenmerkt door een financiële bijdrage van de overheid. Dit blijkt met name uit punt l) van de Enuntiatieve Lijst van Uitvoersubsidies. Deze lijst, die eveneens als bijlage bij Verordening (EEG) nr. 2176/84 is opgenomen, vermeldt duidelijk dat een maatregel slechts dan als subsidie kan worden aangemerkt als hij ten laste van de overheidsfinanciën komt.

Het zou onjuist zijn andere maatregelen dan die welke lasten voor de overheidsfinanciën met zich brengen, aan een subsidie gelijk te stellen. Dit zou namelijk in het uiterste geval ertoe leiden dat elk ingrijpen van de overheid in het economische leven als subsidie kan worden aangemerkt, of het nu gaat om belastingmaatregelen dan wel om regelgevende voorschriften, bij voorbeeld de instelling van een prijzencontrole of normen op het gebied van vervuiling.

12.4. Uit de voorschriften van de GATT en uit het communautaire recht, in het onderhavige geval de bijlage bij Verordening (EEG) nr. 2176/84, blijkt duidelijk dat het begrip lasten voor de overheidsfinanciën ook het afzien door de overheid van door een belastingplichtige verschuldigde belastingen of andere heffingen omvat. De Commissie merkt echter op dat de situatie die zich in het onderhavige geval voordoet, niet een dusdanig afzien inhoudt, doch veeleer het niet invoeren van een nieuwe fiscale verplichting. Indien in het algemeen het niet vaststellen van een belasting als een subsidie zou worden beschouwd, zou dit betekenen dat een overheid door bepaalde personen of produkten te belasten maar andere niet, geacht moet worden deze laatsten financieel te steunen.

12.5. Uit het voorafgaande vloeit voort dat het belasten tegen verschillende tarieven van de diverse produkten van de sojagroep geen lasten voor de overheidsfinanciën van het land waarop de onderhavige procedure betrekking heeft met zich brengt en dus niet als een subsidie dient te worden beschouwd.

De distorsie waarover de bedrijfstak in de Gemeenschap zich beklaagt, wordt per slot van rekening niet veroorzaakt door de toekenning van een subsidie voor de uitvoer van het verwerkte produkt, dat wil zeggen het schroot, doch eerder door de heffing van een belasting tegen een hoger tarief op de uitvoer van het basisprodukt, in dit geval de bonen. Deze heffing vormt naar haar aard geen financiële bijdrage van de overheid.

13. *Belemmeringen voor de uitvoer van sojabonen*

13.1. De bedrijfstak in de Gemeenschap voert aan dat Brazilië uitvoerbeperkingen voor sojabonen oplegt. Deze beperking op de uitvoer van de grondstof zou er volgens Fediol toe leiden dat op

de binnenlandse markt de prijs van de bonen op een niveau wordt gehandhaafd dat duidelijk lager is dan op de wereldmarkt, hetgeen voor de Braziliaanse maalbedrijven een kostenvoordeel zou betekenen dat kan worden benut bij de uitvoer van sojaschroot naar de Gemeenschap.

13.2. De Braziliaanse Regering voerde aan dat tot 6 september 1983, dat wil zeggen tijdens een groot deel van de periode van onderzoek, de uitvoer van produkten van de sojagroep niet onderworpen was aan de verplichte registrering door het Departement van buitenlandse handel van de Banco do Brasil. Bovendien toonde zij aan dat deze verplichting, die met ingang van bovengenoemde datum werd ingesteld, niet alleen van toepassing is op sojabonen, doch eveneens op sojaschroot en -olie. Ten slotte merkte zij op dat deze procedure van exportregistratie tot doel heeft de uitvoerprijzen te controleren en eventuele speculaties die tegen de nationale belangen indruisen, te beletten en dat zij in generlei wijze een uitvoerbeperking vormt.

13.3. Zonder zich over de in punt 13.2 vermelde opmerkingen uit te spreken, is de Commissie om de in punt 12 vermelde redenen van mening dat een eventuele beperking van deze aard geen subsidie vormt met betrekking waartoe compenserende rechten kunnen worden ingesteld. Het is vooralsnog onmogelijk om vast te stellen in welke mate de uitvoerbeperkingen op sojabonen tot een vermindering van de prijzen van deze produkten leiden waardoor de maalbedrijven een voordeel zouden genieten. Deze prijsvorming wordt immers op complexe wijze, zowel op nationaal als op internationaal vlak, beïnvloed door de wisselwerking van vraag en aanbod en hun elasticiteit.

14. *Neutralisatie van de subsidies door de belastingen op het verkeer van goederen (Imposto sobre circulação de Mercadorias — ICM) en de uitvoerbelastingen*

14.1. De Braziliaanse Regering voerde aan dat in 1983 de uitvoer van sojaschroot onderworpen was aan de ICM tegen een tarief van 11,1 % en aan uitvoerbelastingen tegen een tarief van 30 %. Het tarief van laatstgenoemde belastingen werd vervolgens geleidelijk verminderd en zij werden op 1 april 1984 afgeschaft. De Braziliaanse Regering verzocht de Commissie bijgevolg bij de berekening van de subsidie met deze gegevens rekening te houden. Zij was van mening dat de ICM en de uitvoerbelastingen welke op sojaschroot van toepassing zijn, de eventueel voor de uitvoer van deze produkten in 1983 toegekende subsidies hebben geneutraliseerd.

14.2. De Commissie merkt op dat de verhoging van 5 % tot 11,1 % van de ICM, welke van toepassing is op de uitvoer van sojaschroot, door de Braziliaanse Regering tijdens de door de Commissie in 1977 ingeleide anti-subsidieprocedure (1) werd vastgesteld ter neutralisatie van de uitwerking van de preferentiële behandeling die tot dan toe op sojaschroot ten opzichte van de grondstof, de bonen, werd toegepast. Derhalve bestaat tussen deze verhoging van het ICM-tarief op schroot in 1977 en de in de huidige anti-subsidieprocedure onderzochte subsidiepraktijken welke betrekking hebben op het jaar 1983, geen enkel verband.

Wat de uitvoerbelastingen betreft, is de Commissie van mening dat tussen laatstgenoemde en de in 1983 toegekende subsidies evenmin een verband bestaat. Deze belastingen werden namelijk ingesteld naar aanleiding van de „maxi-devaluatie" van de cruzeiro in februari 1983. De Braziliaanse autoriteiten hebben erkend dat de exporteurs zonder deze belastingen door de devaluatie buitengewone winsten over de uitvoer zouden hebben kunnen maken, hetgeen waarschijnlijk zou hebben gevoerd tot een vermindering van het binnenlandse aanbod en aldus tot een stijging van de binnenlandse prijzen.

14.3. Op grond van de voorgaande overwegingen is de Commissie van mening dat noch de heffing van de ICM, noch die van de belastingen op de uitvoer van sojaschroot in het bijzonder tot neutralisatie van de subsidies dienen welke het voorwerp van de huidige procedure zijn en dat deze elementen bijgevolg, krachtens artikel 3, lid 4, punt b) ii), van Verordening (EEG) nr. 2176/84 bij de berekening van de subsidie niet in aanmerking moeten worden genomen.

15. *Subsidietotaal*

Samenvattend heeft de Commissie vastgesteld dat tijdens de periode waarop het onderzoek betrekking had, de Braziliaanse uitvoer van sojaschroot werd gesteund door subsidies in de vorm van preferentiële leningen en fiscale voordelen met betrekking tot beurstransacties op termijn op buitenlandse markten. Het totale bedrag van de subsidies met betrekking waartoe een compenserend recht kan worden ingesteld, bedraagt 7,75 % van de fob-waarde van de uitvoer, dat wil zeggen 7,27 % van de waarde cif Europese haven.

C. Schade

16. Met betrekking tot de schade die door de invoer waarvoor subsidie werd verleend, is veroorzaakt, blijkt uit het de Commissie ter beschikking staande bewijsmateriaal dat de invoer van soja-

(1) PB nr. C 298 van 10. 12. 1977, blz. 2.

schroot van oorsprong uit Brazilië sterk is gestegen en wel van 3 225 000 ton in 1980 tot 4 242 000 ton in 1983.

Het marktaandeel van deze invoer in de Gemeenschap nam eveneens toe, namelijk van 20,9 % in 1980 tot 26,9 % in 1983.

Bovendien dient te worden opgemerkt dat de invoer van Braziliaans sojaschroot in de Gemeenschap een seizoenkarakter draagt, in die zin dat de leveringen van maart tot september toenemen en vervolgens tot aan het begin van het volgende jaar afnemen.

17. Wat de prijzen betreft ontving de Commissie van de importeurs waarmee contact is gezocht, geen enkel gegeven van betekenis. Bovendien heeft de Braziliaanse Regering bevestigd dat de Braziliaanse exporteurs aan wie de vragenlijst van de Commissie werd toegezonden, niet over gegevens met betrekking tot de prijzen van hun uitvoer naar de Gemeenschap beschikken, daar deze op basis fob Brazilië plaatvindt. De Commissie heeft evenwel uit andere gezaghebbende bronnen gedetailleerde inlichtingen ontvangen met betrekking tot de noteringen voor Braziliaans en Europees sojaschroot op de markt van Rotterdam. Deze inlichtingen wijzen uit dat tussen de aanbiedingen voor sojaschroot uit de Gemeenschap en die welke betrekking hebben op schroot van oorsprong uit Brazilië een aanzienlijk verschil bestaat. Laatstgenoemd schroot wordt tegen lagere prijzen verkocht. Dit verschil is bijzonder groot van maart tot september, de periode waarin het Braziliaanse aanbod zowel het grootst als het meest concurrerend is.

Voorts kan worden vastgesteld dat tussen het Braziliaanse en het Europese sojaschroot verschillen in fysieke kenmerken, verkoopvoorwaarden en handelsstadium bestaan. Het Europese sojaschroot heeft over het algemeen een proteïne- en cellulosegehalte dat lager is dan dat van de Braziliaanse produkten. De Braziliaanse export moet gemiddeld 15 dagen vóór levering worden betaald, terwijl de Europese verkopen bij levering moeten worden verrekend. Ten slotte wordt het Braziliaanse sojaschroot genoteerd op basis cif Rotterdam en het Europese op basis fob af fabriek.

De Commissie heeft berekend dat om rekening te houden met alle bovenvermelde verschillen, aanpassingen moeten worden verricht van — 8,98 US-$ (fysieke kenmerken), +1 US-$ (verkoopvoorwaarden) en +2,44 US-$ (handelsstadium), dat wil zeggen in totaal 5,54 US-$ per ton. Onder deze omstandigheden zouden de noteringen voor het Braziliaanse schroot, onafhankelijk van de periode van levering, die voor het Europese schroot met een bedrag van minimaal 5,54 US-$ per ton moeten overschrijden. Uit het door de Commissie verrichte onderzoek blijkt echter dat deze noteringen aanzienlijk lager waren, waarbij tussen maart en september het verschil soms zelfs tot 20 US-$ per ton opliep.

18. De bedrijfstak in de Gemeenschap ten behoeve waarvan de uitwerking van invoer waarvoor subsidie werd verleend, dient te worden onderzocht, wordt gevormd door de Europese bedrijven voor het vermalen van sojabonen.

19. De invoer met subsidie had voor deze bedrijfstak uiteenlopende gevolgen.

20. Verscheidene maalbedrijven in de Gemeenschap hadden in 1983 een onvoldoende bezettingsgraad, welke in sommige gevallen minder dan 70 % bedroeg. De Commissie stelde bovendien vast dat de bezettingsgraad van maart tot september/oktober sterk afnam en bij sommige producenten zelfs niveaus van minder dan 25 % bereikte.

21. Tijdens de periode van onderzoek zijn in deze bedrijfstak in de Gemeenschap de marges voor vermaling verslechterd. Deze verslechtering neemt toe tussen maart en september/oktober, waarbij de marges dalen tot niveaus die dikwijls minder dan 10 US-$ per ton vermaalde bonen bedragen en soms zelfs negatief zijn.

De Commissie stelde vast dat het niveau van deze marges ontoereikend was om de Europese maalbedrijven in staat te stellen hun maalkosten, waarvan het niveau wordt beïnvloed door de geringe bezettingsgraad, te dekken. De financiële resultaten van het merendeel der ondernemingen zijn verslechterd en hebben sommige maalbedrijven ertoe gebracht definitief de vermaling van soja op te geven voor die van andere oliehoudende zaden.

22. Wat de werkgelegenheid betreft, constateerde de Commissie dat bij de Europese maalbedrijven, die weinig arbeidsintensief zijn, tussen 1980 en 1983 de werkgelegenheid nog is afgenomen.

23. De Commissie heeft onderzocht of deze schade werd veroorzaakt door andere factoren, zoals bij voorbeeld de ontwikkeling van de vraag of de omvang en de prijs van andere invoer.

24. Het verbruik van sojaschroot beliep 15 405 000 ton in 1980 en 15 762 000 ton in 1983 en is dus stabiel gebleven.

25. Tijdens dezelfde periode nam de invoer in de Gemeenschap van oorsprong uit alle derde landen, met uitzondering van Brazilië, met 41,6 % toe (van 3 950 000 tot 5 591 000 ton). Daar deze stijging zeer omvangrijk is, stelde de Commissie een nauwkeurig onderzoek in naar de prijs voor deze andere invoer, die voornamelijk werd gevormd door sojaschroot van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika. Ten einde de Noordamerikaanse, de Braziliaanse

en de Europese noteringen te kunnen vergelijken, hield zij rekening met de bestaande verschillen in cellulosegehalte tussen de diverse produkten; de Amerikaanse produkten waren vanuit dit oogpunt bezien van mindere kwaliteit. De Commissie heeft er eveneens rekening mee gehouden dat de invoer van Noordamerikaans sojaschroot in de Gemeenschap gemiddeld 15 dagen vóór de levering wordt betaald en dat de prijs ervan wordt berekend op basis cif Rotterdam. Er werden derhalve aanpassingen van respectievelijk +5,54 US-$, +1 US-$ en +2,44 US-$ per ton aangebracht ten einde de Noordamerikaanse noteringen op een niveau te brengen dat vergelijkbaar is met dat van de Europese. Rekening houdend met deze aanpassingen blijkt dat de noteringen voor het Noordamerikaanse sojaschroot theoretisch op een niveau zouden moeten liggen dat 8,98 US-$ lager is dan dat van de noteringen voor de Europese produkten en dus, volgens de in punt 17 vermelde ontwikkelingen, 14,52 US-$ lager dan dat van de noteringen voor Braziliaans schroot. Uit het door de diensten van de Commissie verrichte onderzoek blijkt evenwel dat de Braziliaanse noteringen tijdens de periode van onderzoek in feite bijna altijd lager zijn geweest dan niet alleen die voor Europees doch eveneens die voor Noordamerikaans schroot.

26. De Commissie heeft derhalve definitief vastgesteld dat de invoer van sojaschroot van oorsprong uit Brazilië ten aanzien waarvan subsidies werden verleend, aan de bedrijfstak in de Gemeenschap aanzienlijke schade heeft toegebracht.

D. Belangen van de Gemeenschap

27. Bij het onderzoek naar de belangen van de Gemeenschap heeft de Commissie rekening gehouden met de omvang van de tijdens de periode van onderzoek toegekende subsidies en met de hieruit voortvloeiende schade voor de communautaire maalbedrijven.

De Commissie heeft vastgesteld dat de Braziliaanse Regering thans geen preferentiële financiering meer toekent voor de uitvoer van sojaschroot, welke financiering vrijwel de gehele vastgestelde subsidie uitmaakt.

In deze omstandigheden is de Commissie van mening dat het niet meer in het belang van de Gemeenschap zou zijn om van de belanghebbende importeurs een compenserend recht te incasseren ter compensering van de uitwerking van een formeel door een buitenlandse regering ingetrokken subsidie.

In dit opzicht moet men een onderscheid maken tussen de situatie in het geval van subsidiëring en die welke zich voordoet in een geval van dumping waar het van belang is slechts rekening te houden met de feiten en elementen vastgesteld in de loop van de periode waarop het onderzoek betrekking heeft. Subsidiëring heeft te maken met een regering, niet met een exporteur, en het toekennen en opheffen van subsidiëring geschieden normaal op basis van andere overwegingen dan die welke eigen zijn aan een exporteur. Het risico een subsidie, die aanvankelijk in de loop van een onderzoek werd ingetrokken, opnieuw op een later tijdstip te zien worden toegekend, is niet hetzelfde als het op een later tijdstip opnieuw plaatsvinden van dumping nadat in de loop van een onderzoek de dumping werd stopgezet. Dit verschil in situatie komt overigens tot uiting in de toepasselijke internationale regels die in dit verband een onderscheid maken tussen een anti-dumpingactie en een anti-subsidieactie.

E. Beëindiging van de procedure

28. In deze omstandigheden is de Commissie van mening dat de anti-subsidieprocedure betreffende de invoer van sojaschroot van oorsprong uit Brazilië dient te worden beëindigd. Het is duidelijk dat, wanneer de subsidies, genoemd in punt 27, weer zouden worden ingevoerd, de Commissie alle maatregelen zou nemen die noodzakelijk zijn en in overeenstemming met de bepalingen van de van kracht zijnde regeling, ten einde gevolg te geven aan een mogelijke klacht van producenten uit de Gemeenschap.

Bij het advies van het Raadgevend Comité werd geen enkel bezwaar te dien opzichte geformuleerd,

BESLUIT:

Enig artikel

De anti-subsidieprocedure betreffende de invoer van sojaschroot van oorsprong uit Brazilië is beëindigd.

Gedaan te Brussel, 16 april 1985.

Voor de Commissie

Willy DE CLERCQ

Lid van de Commissie